

Försvarsminister Anders Björck
intervjuas av AeroGrammet

sid 8

Göran lockade med provsmakning
av nyheter på utställningen

sid 6-7

AEROGRAMMET

INFORMATION TILL DE ANSTÄLLDA VID FFV AEROTECH, FFV TEST SYSTEMS, FFV AVIOCOMP - Nr 16 - 28 sep 1992

Flygplan båtar och tåg

På Farnborough International '92 gjorde JAS 39 Gripen en uppmärksam, internationell premiär. FFV AEROTECHS eget tåg, Aero-Train, mellan London och Farnborough blev också en uppskattad attraktion. Många valde en bekväm resa med tåget till och från utställningen.

FLYGUTSTÄLLNINGAR ett måste eller jippo?

Flygutställningen i Farnborough är över. Jan Eiborn sammanfattar årets stora händelse i flygbranschen med tre frågor, som han själv besvarar.

Vad gjorde FFV AEROTECH i Farnborough? Varför deltar företaget i de stora flygutställningarna? Lönar det sig att vara med?

Även om FFV AEROTECH de senaste två åren har hållit en låg profil på själva utställningen, så finns vi ändå representerade där, berättar Jan.

Bland annat har vi presenterat oss tillsammans med övriga delägare i IG JAS, vilket är en självklarhet. Vårt samarbete med MBB har också framgått, dels i MBB-monstern där den första serie-tillverklade bombkapseln för JAS visades. Dels fanns en modell av samma kapsel utställd vid flygplanet på uppställningsplatsen. Dessutom deltog vårt dotterbolag

AVIOCOMP i Sveriges gemensamma monter för det civila flyget.

Egen signatur

— Vid sidan av utställningen har vi varit desto mer aktiva. I första hand med det utomordentliga tekniskseminariet, som har blivit något av vårt signum, enligt Jan.

Det har sin grund i företagets egna undersökningar på plats av vad som händer med utvecklingen inom branschen. Av detta gör seminariegruppen en initierad sammanfattning, som den presenterar för speciellt inbjud-

na svenska aktörer. Deltagarna kommer från försvarsgrenarna, FMV, FOA och journalistkåren bland annat.

Mottagningarna, såväl AVIOCOMPS som FFV AEROTECHS, är en annan viktig källa till kontakter. Dit kommer de flesta kunder av betydelse för oss och vår verksamhet. Utställningen ger även andra utmärkte tillfällen till möten och förhandlingar, eftersom alla inblandade parter finns på plats.

Viktig träffpunkt

— Svaret på varför vi deltar är helt enkelt att vi måste, därför att detta är platsen där alla i branschen samlas varje år. Där finns kunderna, utländska leverantörer och samarbetspartners, förklarar Jan.

En annan sida av saken är att vi själva vill sätta oss in i utveckling och trender. FFV AEROTECH skickar till exempel unga tekniker till utställ-

ningen med klart definierade uppdrag. Detta kommer dels till nytta för företaget, dels är det en uppmuntran till dessa duktiga medarbetare.

— Ytterligare en komponent av mer subtilt slag är, att vi har en önskan att synas i branschen. Då kan vi inte ställa oss utanför dessa sammanhang.

Swärmätt effekt

— På frågan om det lönar sig att vara med har jag inget konkret svar att ge, eftersom effekten är svår att mäta i kronor och ören.

För ett litet företag som säljer rena produkter, menar

Jan att utställningen definitivt är en viktig källa till försäljning. FFV AEROTECH med dotterbolag får däremot värderade effekterna av alla kontakter, som senare kan leda till affärer för företagen. Att beräkna vad dessa kan ge i ekonomiska termer låter sig emellertid inte göras i en handvändning.

— Därför gläds det mig att vi med FFV Aero-Train lyckades skapa en hel del uppmärksamhet kring vårt namn denna gång. Det var ett både billigt och bra sätt att marknadsföra företaget på årets utställning, avslutar han.

Text & foto:

Texterna är skrivna av Anne Allard.

Foto: N. G. Widd (färgbilderna på sid 1, 4, 5 (den nedre) och 8) Foto Malmén (färgbilden på sid 5 (den övre), sid 6)

I övrigt har Anne Allard fotograferat

Anne vill rikta ett varmt tack till mörkrummets mästare Reinhold Carlsson, Sturebild i Arboga, som kan locka fram synliga motiv ur helt omöjliga negativ.

Högtflygande framgångar på nerbantad utställning

Årets flygutställning i Farnborough fick blågula förtecken redan första dagen, då JAS 39 Gripen gjorde internationell debut.

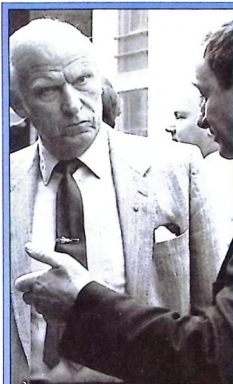
Svensk flygindustri tog hem en fullpoängare, när Lars Rådeström genomförde hela sitt flygprogram i usla väderförhållanden på söndagen. Att franska Dassault avbröt sitt Rafaleprogram och att ryssarna avstod helt från flyguppvisningar, underströk ytterligare den svenska kapaciteten.

För att fortsätta tala i sportermer så prickade FFV AEROTECH in minst två högoddare denna gång, TEKNIKSEMINARIET och AEROTRAIN, som transporterade företagets gäster till och från Farnborough tisdag till torsdag. Båda mycket välbesökta och uppskattade arrangemang av gästernas uttalanden att döma.

Däremot höll företaget en låg profil på årets utställning. AVIOCOMP var representerat i Sveriges monter för den civila flygindustrin. Och i SAAB FLYGDIVISIONENS monter hade IG JAS sin plats. Där hade lättvikthjälmen, tillverkad av FFV AEROTECH i Linköping, fått en upphöjd position intill modellen av Gripen cockpit.

Vår bomb på mässan

En JAS 39 Gripen med imponerande vapenarsenal stod också uppställd på plattan

Förre flygvapenchefen Sven-Olof Olsson i samtal med FFV AEROTECHs Ingemar Hansson. (överst t v). Gunnar Lindqvist, styrelseledamot i FFV AEROTECH AB, glädde sig näväl åt Gripen framgångar som åt "sitt" företags insatser (överst t h). Bombkapsel DWS 39 i JAS vapenarsenal fick mycket uppmärksamhet. Här visad av Ralf Holmér, Ralf till höger (ovan t v). En nöjd resenär sträcker benen efter avslutad resa. ÖB Bengt Gustafsson, var en av de som tog FFV-tåget till Farnborough (ovan t h).

för närmare beskådande. Ett av de beväpningsalternativ som visades var bombkaps-

seln, som har köpts av svenska flygvapnet för flygplan 39. Viss tillverkning och

sammansättning sker i dag vid FFV AEROTECH på uppdrag av tyska MBB. En

MBB-representant på Farnborough avslöjade också att "vår gemensamma bombkapsel" väckt ett uttalat intresse under utställningen.

Samdiga alternativ till svensk radarjaktsrobot fanns också utställda i Gripen vapenarsenal. Det vill säga Active Sky-flash, Amraam och Mica.

Tomma hål

Mitt eget intryck, som jag delade med andra svenska besökare, aerotechare och kunder, var att neddragningen av försvarskostnaderna i världen har satt spår även på utställningen. Tidigare är har den globala flygindustrin fyllt de enorma tälten till sista monterplats. Men i år gapade stora tory tomma inne i hallarna.

Det samma gällde den flygande representationen och uppställningen på plattan. Det var mer tunnslätt än vanligt med helikoptrar och flygplan, både militära och civila.

Först JAS, sen ryssen

För ditresta svenskar var säkert Saabs flygprogram en av höjdpunkterna.

Och en unison uppvisning av trion JAS 39, Saab 340 och Saab 2000 fick inte bara svenskt beröm.

Annars dominerade ryssarna både i fråga om flygplanens storlek och övningarna i luften. Inget annat flygplan kunde mäta sig i storlek med transportjätten Antonov. Den leder tankarna till en monsterlik koloss på lerfötter. Jag har aldrig sett den i luften, men andra berättar att den kan flyga också. Inte heller så jag nya YAK 141, Su-27, MIG-29 eller Tu-204. Men de som gjorde det suckade av beundran över ryssarnas teknik och flygförmåga.

Det unga gardet från FFV Aerotech. Fr v Mats Johanson, Anders Wallin, Håkan Gustafsson, Jörgen Johanson, Elisabeth Boholm och Inger Björklund. De hade till uppgift att undersöka var sitt teknikområde i Farnborough. Vi återkommer till deras rapporter vid ett senare tillfälle.

Det går inte att undvika vädret när man är i England, och i år handlade det lyckligtvis om hyggligt väder. Även om lågtrycket höll sitt grepp om Farnborough på söndagen, så tappade det snart taget i häpnad över Gripens trotsiga flyguppvisning. Det är min svenska tolkning. Skamset drog det sig undan och gav plats åt solen och värmen under resten av veckan.

I FFV AEROTECHS domäner på hotell Scandic Crown intill Victoria Station härjade en ordentlig förkylning. Den följde med i bagaget hemifrån och bidrog till en försäljningstopp på halstabletter och papperäsdur.

Upplysning i mörker

På måndag morgon rädde i det närmaste totalmörker i konferenssalen, där inbjudna gäster bänkade sig till sista plats. Snart tändes dock upplysningens lampor av våra sakkunniga föredragare. I pausen hörde jag många nöjda åhörare kommentera värdet av det sagda i gillande ordalag.

Att upplysningen inte räckte till för kameran är bara att beklaga. Bilden på föremålen för all denna uppskattning och några fler är de enda mörka minnena från årets utställning.

På tisdag avvek nästa FFV-

attraktion från Kensington Olympia. In på spåret dunkade företags inhyrda Aero-Train med destination Aldershot, där bussar väntade för vidare färd till Farnborough. Proceduren uppspades onsdag och torsdag.

På tisdagen bjöds morgonkaffe, på hemvägen smörgås med förtfriskningar.

Resenärerna gav högsta betyg åt arrangemanget, bland dem ÖB, chefen för flygvapnet och andra välsedda gäster. Bekvämt tillbakalutade lovordade de initiativet, medan representanter för andra företag kastade avundsjuka blickar mot taget från perrongen.

Många bekanta

Det hände mycket annat under dagarna i England. Bland annat höll FFV AEROTECH mottagning för ett stort antal gäster.

Men här sätter jag punkt

med tidningen Flights egen topp-lista över flygets bästa titlar och popband i Farnborough. Varsågod!

"Let's stick together" – The EFA band Falling apart at the seams/BAe and the subsidiaries.

"I love the night" – GEC Ferranti and the NVGs.

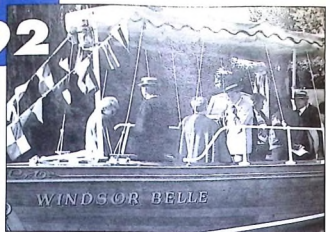
"Harrier doesn't live here anymore" – The boys from Gutesloh.

"Come on feel the noise"

– Yakovlev and the Yakettes.

"I should be so lucky" – The Gripen Five

"Can't stand losing you" – Thomson and LTV.

Sailing on the river Thames. På ångbåten Windsor Belle bjöd värdar från FFV Aerotech ledning honoratiörer från försvarset en tur längs floden

Värdepåret Jan och Monica Erhorn hälsade sina gäster välkomna till FFV Aerotech mottagning på Le Meridien Hotel vid Piccadilly Circus.

Berget Nilsson i samtal med KMI Sven Hirdman.

Bombkapseln till JAS, DWS 39, i närbild.

"Spinnspöt" tillverket av FFV Aerotech lyfter den yttre last som skall flötas på JAS 39 Gripen.

JAS 39 Gripen på final efter uppvisningen i Farnborough. (färgbilden)

Efter tekniskseminariets arrangerade FFV Aerotech studiebesök för deltagarna. Här är det samling kring rysarnas MIG-31. (ovan t v)

Bengt Nilsson tillsammans med Sveriges ambassadör i London, Lennart Eckerberg och försvarsvetenskottens ordförande Anders Anderson. (ovan)

Med "takerbetväskan" i hand lämnar Bo Rehnberg FMV:LUF-TI FFV Aerotechs tekniskseminarium. (t h)

Farnborough International 92

Arets teknikseminarium

God försmak av Farnborough

(LONDON, 7 september) Om profilen var låg ute i Farnborough, så sparade FFV AEROTECH inget "krut" på annan kundservice under veckan i England.

Teknikseminariet har blivit en självklar och populär avspark för många gästade besökare från bland annat försvarsgrenarna, FMV och FOA – i både London och Paris. På måndag förmiddag lät sig denna gång drygt hundra gäster lockas till årets provsmakning av nyheter och intressanta inslag på utställningen.

Jan Eiborn menar att "gamla tradition" inte räcker för att FFV AEROTECH varje år skall satsa på detta arrangemang.

Enbart tradition räcker inte för att locka deltagare. Det kräver även att vi kan väcka intresse genom att rikta blickarna mot viktiga områden, och att vår information håller hög kvalitet. Att så många sluter upp, ser vi som ett glädjande gott betyg på att vår ambition har lyckats, sa han och hälsade den välglädda publiken välkommen.

Bra improvisation

Göran Danbolt, som arbetar

FFV Aerotech tekniseminarie på Farnborough var en populär avspark inför besöket på utställningen. Göran Danbolt (bilden) hade tillsammans med de andra föreläsarna och fotografier dokumenterat utställningen under uppbyggnadskedet för att ge besökande gäster en introduktion till nyheter och andra intressanta inslag på utställningen.

med projektupdrag på avdelning FLYGPLAN, var snarare att instämma i Jans ord. Besökarnas intresse är betingat av hur bra vi kan guida dem och sätta in intressanta objekt, menade han. Vi gör det i form av en koncentrerad scanning som bra improvisationens prägel.

Så med Göran i spetsen

hade föreläsare och fotografier som vanligt rest till Farnborough i god tid för att åstadkomma detta.

God urskiljning

I ett kaos av monterbyggnader och flygräddare lyckades urskilja det mest intressanta för svenskt vidkommande inom sina respektive områden.

Med sina videoupptagningar bjöd de publiken på en allmän överblick över intressanta flygplan, tekniska nyheter och vad som fanns att se inom spaningsområdet. Göran fick också tillfälle att visa prov på sitt breda kunnande, när han dessutom berättade om motorteknik och motorutveckling.

Föredragen koncentrerades till avionikområdet som belystes av Anders Unell från SYSTEMTEKNIK.

Fältstudier

Sven-Åke Karlsson berättade vad som händer på en, för närvarande, ganska kärnmarknad inom materialteknikens område.

ough och utmärkt guide

Jan-Olov Andersson hade från sin utsiktspost på ROBOTAVDELNINGEN spanat in beväpning och beväpningssystem. Slutligen gav Claes Wadsten från avdelning APPARAT en vägledning om de fynd han gjort bland militära nyheter inom navigeringssystem.

Speciella besök

Som ett extra serviceinslag hade seminariegruppen lyckats arrangera speciella visningar för intresserade gäster. Hos DASSAULT som presenterade Mirage 2000 och Rafale. Hos ryska flygförare och tekniker som medger villigt visade flygplan, helikoptrar med mera på uppställningsplatsen. Hos BRITISH AEROSPACE som berättade det europeiska samarbetsprojektet EFA och visade jaktuppgifter med flygplanet. Och även hos LOCKHEED som presenterade sitt företag med aktuella utvecklingsprojekt, bland annat F-117 och F-22.

För säkerhets skull

Före avfärden till Farnborough med de inhyrda bussarna, fick alla gäster en "säkerhetsväska". Den innehöll en lunchbox med allahanda matnyttigt för att ingen skulle tvingas vandra runt utställningen på fastande mage. Dessutom fanns där både regncap och solglasögon som en garanti mot vädergudarnas eventuella nyckfullhet.

Sälunda utrustade, med kartor över alla hallar i händerna och föredragen i första minne kunde FFV AEROTECH med gott samvete överläta åt gästerna att själva förvalta sin första eftermiddag på flygutställningen.

RÖSTER FRÅN SEMINARIET: "Utmärkt service som ger en bred överblick"

Redan i pausen mellan föredragen överrumplade jag två gäster med frågan om deras behållning av seminariet så långt.

De båda var Krister Kalin, chef för FMV:FUH och Christina Wiig-Eriksson, FMV:InköpF.

— Det är lätt att svara på frågan, tyckte Krister Kalin, för det här är bra. En utmärkt service att med en snabb resumé ge oss svenskar en bild av vad som är viktigt och inte viktigt. Jag uppskattar att föredragen är korta

och ändå ger god överblick. Värdet ligger också i att killarna jobbar brett, vilket ger en fin scanning.

Enligt Christina Wiig-Eriksson saknar hon som icke tekniker den grund som merparten av besökarna har.

— Ändå är seminariet definitivt en bra introduktion även för mig, trots att jag inte kan följa med alltför långt in i detaljerna. Vad jag däremot får är en allmän bild av kompletta flygplan och en del information om radarsidan, som jag också jobbar med.

— För mig är det intressant att jämföra svenska militära flygplan med andra länders för att få svar på om vi hänger med i utvecklingen

och står på samma nivå som omvärlden. Och utan att det handlar om direkta affärer här, så kommer jag att ha mycket nytta av alla personliga kontakter som hela flygutställningen innebär.

En som inte väntade på några frågor var chefen för flygstaben Bernt Östh. Före avresan till Farnborough in tog han självmantalstolen och gjorde sig till tolk för gästerna.

Med stolthet lovordade han först JAS 39 Gripen's uppvisning, som gjorde årets premiär på Farnborough till en dag med svenska förtecken.

Lika väl till mods kände han sig efter genomgången på teknikseminariet.

Den har gett oss en oerhört bra vägledning och en gedigen grund för våra rapporter från utställningen. Frågan är om vi inte kan skriva dem redan nu och sedan helt sonika åka hem, tyckte Bernt Östh.

Han rekommenderade emellertid alla att ändå besöka utställningen. Om inte annat så för att se om FFV AEROTECH trots allt inte missat något i den mycket väl genomförda presentationen.

Bernt Östh

Christina Wiig-Eriksson

Krister Kalin

Försvarsminister Anders Björck:

— Framgång kräver insatser från flera håll

(FARNBOROUGH, 8 sept) Att försvarsminister Anders Björck gjorde en uppmärksammat entré med Viggén i Farnborough har väl knappast undgått någon. Han tycktes trivas utmärkt, när han i sin förardress och med hjälm men under armen mötte pressen.

Dagen därpå var han lunchgäst hos CELSIUS koncernledning på anrika hotell Queens i Farnborough. Där fick jag tillfälle att göra en visserligen kort men dock exklusiv intervju för AeroGrammet.

Utan tvekan har JAS 39 Gripen deltagande och uppvisning på Farnborough stor betydelse för svenskt vidkommande, menar Anders Björck.

— Inte minst därför att hela den internationella pressen nu finns samlad när JAS flyger första gången utomlands.

Någon djupare besvarelse sa han sig inte känna över att engelska massmedia ägnade

den svenska debuten minimal uppmärksamhet.

— Marknadsföringen av JAS är en långsiktig aktivitet, och vi är mycket väl medvetna om vilka svårigheter det innebär att slå in på den internationella flygmarknaden. Där säljer vi inte in oss med enbart en uppvisning.

Samlad aktion

— Dessutom har faktiskt både engelsk press och andra

Efter landningen på Farnborough med Viggén höll försvarsminister Anders Björck en spontan presskonferens. Här intervjuas han av TV.

internationella media uppmärksammat de svenska insatserna här. Bland annat CNN som intervjuade även mig i går, tillade Anders Björck.

Han sticker emellertid inte under stol med äsikten om att vi svenskar i många sammanhang är litet dåliga på marknadsföring.

— Det kräver hundratals insatser för att nå framgång, från ÖB, försvarets representanter, regeringen och industrin, säger han.

Ett sådant samlat agerande är av allmänt intresse för Sveriges såväl civila som militära produktion och försäljning.

Viktigt att synas

Att de stora flygställningarnas dagar skulle vara räknade nu när flertalet länder i värl-

den skär ner sina försvarskostnader, håller Anders Björck inte för troligt. Ifråga om Le Bourget och Farnborough kan det möjligen tänkas att de varar sina utställningar varannat istället för varje år, säger han.

— Men det är helt och hållet marknaden som styr detta, och allt sådant ligger helt utanför vår kontroll. Sverige är ett litet land – en under-dog – i dessa sammanhang och vi måste kämpa för att synas. Det viktiga för svensk industri är därför, att även om det kostar mycket att delta, så kostar det ännu mer att inte vara där.

Orädd passagerare

— Låt mig i sammanhanget även påminna om att vi i glansen av JAS ibland glömmar att svensk flygindustri

sedan decennier tillbaka har utvecklat även andra flygplan. Sedan kriget har det i Sverige tillverkats i storleksordning 4000 flygplan, däribland Viggén som kommer att vara i drift flera år till. Därmed kommer jag också in på försvarsministerns egen Viggénflygning till Farnborough. Säkert har ingen annan frågat om han var rädd, eller om han någon gång använde den där lilla påsen som kan vara så bra att ha till hands.

— Nej, den behövde jag aldrig ta till och jag var absolut inte rädd, försäkrar han skratrande. Jag har flugit Viggén förr, och även andra militära flygplan inklusive F18. Men visst är det en skillnad som natt och dag jämfört med att flyga civilt, avslutar han.

Anders Björck och Olle Lundh kopplar av med en "half pint" före tisdagens Celsiuslunch på Queens Hotel i Farnborough.